

KONCEPCE ROZVOJE REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ KNIHOVEN VE ZLÍNSKÉM KRAJI V LETECH 2023–2027

VIZE

Díky výkonu regionálních funkcí mají knihovny Zlínského kraje optimální podmínky pro poskytování svých služeb, využívají moderní a bezbariérové prostory. Pracovníci knihoven jsou kvalifikovaní a pravidelně se vzdělávají. Knihovny neslouží jen jako půjčovny knih, ale fungují také jako místa pro setkávání a kulturní, vzdělávací a komunitní centra obcí.

Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně

KRAJSKÁ KNIHOVNA
FRANTIŠKA BARTOŠE
VE ZLÍNĚ
PRÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

Obsah

1	Úvod	3
2	Legislativní, strategické a metodické dokumenty	4
3	Analýza současného stavu poskytování regionálních funkcí v kraji	5
3.1	Síť veřejných knihoven	5
3.2	Výkon regionálních funkcí ve Zlínském kraji	5
4	Vyhodnocení plnění cílů Koncepce rozvoje regionálních funkcí ve Zlínském kraji v letech 2018–2022	7
4.1	Splnění hlavního cíle	7
4.2	Plnění nejdůležitějších cílů	10
4.3	Vyhodnocení plnění cílů v návaznosti na standardy výkonu regionálních funkcí knihoven ..	12
5	SWOT analýza regionálních funkcí knihoven ve Zlínském kraji se zaměřením na knihovny v obcích	16
6	Vize	17
7	Strategická témata a cíle krajské koncepce rozvoje regionálních funkcí v letech 2023–2027	17
	Téma VZDĚLÁVÁNÍ	18
	Téma: METODICKÁ PRÁCE	20
	Téma: KNIHOVNÍ FOND	21
	Téma: MARKETING	23
8	Finanční zajištění regionálních funkcí (zdroje k realizaci)	24
8.1	Program pro podporu regionálních funkcí knihoven	24
8.2	Rozvojové programy MK ČR a SKIP	26
8.3	Národní plán obnovy	26
8.4	IROP – Integrovaný regionální operační program	26
8.5	Nové projekty (dotační tituly)	27

Příloha 1 Vymezení základních pojmů

Příloha 2 Standard pro výkon regionálních funkcí knihoven

Příloha 3 Seznam použitých zkratk

Příloha 4 Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí v letech 2018–2022

1 Úvod

Regionální funkce knihoven zaručují občanům dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky a přispívají k vyrovnání rozdílů v kvalitě těchto služeb obyvatelům měst a malých obcí. Tato koncepce rozvoje regionálních funkcí ve Zlínském kraji navazuje na předchozí koncepci pro léta 2017–2022 a reaguje na novou celostátní koncepci rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030.

Koncepce byla zpracována Krajskou knihovnou Františka Bartoše ve Zlíně ve spolupráci s knihovnami pověřenými výkonem regionálních funkcí knihoven: Knihovnou Bedřicha Beneše Buchlovana, Knihovnou Kroměřížska a Masarykovou veřejnou knihovnou Vsetín.

V následujících letech by měly tyto knihovny ve spolupráci s knihovnami střediskovými usilovat o naplnění této vize:

Díky výkonu regionálních funkcí mají knihovny Zlínského kraje optimální podmínky pro poskytování svých služeb, využívají moderní a bezbariérové prostory. Pracovníci knihoven jsou kvalifikovaní a pravidelně se vzdělávají. Knihovny neslouží jen jako půjčovny knih, ale fungují také jako místa pro setkávání a kulturní, vzdělávací a komunitní centra obcí.

Ing. Jan Kaňka

ředitel Krajské knihovny Františka Bartoše, příspěvkové organizace

2 Legislativní, strategické a metodické dokumenty

Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů vymezuje systém knihoven poskytujících veřejné knihovnické a informační služby a podmínky jejich provozování. Zákon vymezuje funkce krajských a základních knihoven. Krajská knihovna podle § 11, odst. 3 „plní a koordinuje plnění regionálních funkcí vybraných základních knihoven v kraji. Smlouva o přenesení regionálních funkcí na vybrané základní knihovny musí mít písemnou podobu. Plnění regionálních funkcí a jeho koordinaci zajišťuje kraj z peněžních prostředků svého rozpočtu.“

Program podpory zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven přijala vláda ČR 16. ledna 2002 jako usnesení č. 68, které vymezuje regionální funkce jako činnosti realizované formou služeb poskytované krajskou knihovnou nebo jí pověřenou knihovnou jiným knihovnám v kraji. Rozsah těchto služeb vychází z konkrétních potřeb daného regionu a aktuálních finančních možností.

Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky (dále standard RF) z roku 2019 obsahuje soubor nároků na způsob a úroveň poskytování služeb, jimiž jsou naplňovány RF krajskými a pověřenými knihovnami. Účelem metodického pokynu je přispět ke sjednocení postupu při výkonu regionálních funkcí knihoven.

Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky (dále standard VKIS) z roku 2019 stanovuje základní kvantitativní a kvalitativní podmínky pro poskytování knihovnických služeb pro knihovny zřizované a/nebo provozované obcemi a kraji na území ČR, zapsané v evidenci knihoven MK ČR.

Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu doplňování a aktualizace knihovního fondu pro knihovny zřizované a/nebo provozované obcemi na území České republiky z roku 2017 stanovuje doporučující parametry pro optimální rozsah, obsah a kvalitu knihovních fondů v knihovnách zřizovaných a/nebo provozovaných obcemi.

Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030. V Koncepci je nastíněna vize rozvoje systému knihoven v rámci tří základních pilířů: Knihovny jako pilíře občanské společnosti a přirozená centra komunit, Knihovny jako vzdělávací a vzdělanost podporující instituce a Knihovny jako správci kulturního a znalostního bohatství.

Zásady zajištění regionálních funkcí knihoven ve Zlínském kraji z roku 2006 stanovují pravidla zajištění financování regionálních funkcí na území ZK.

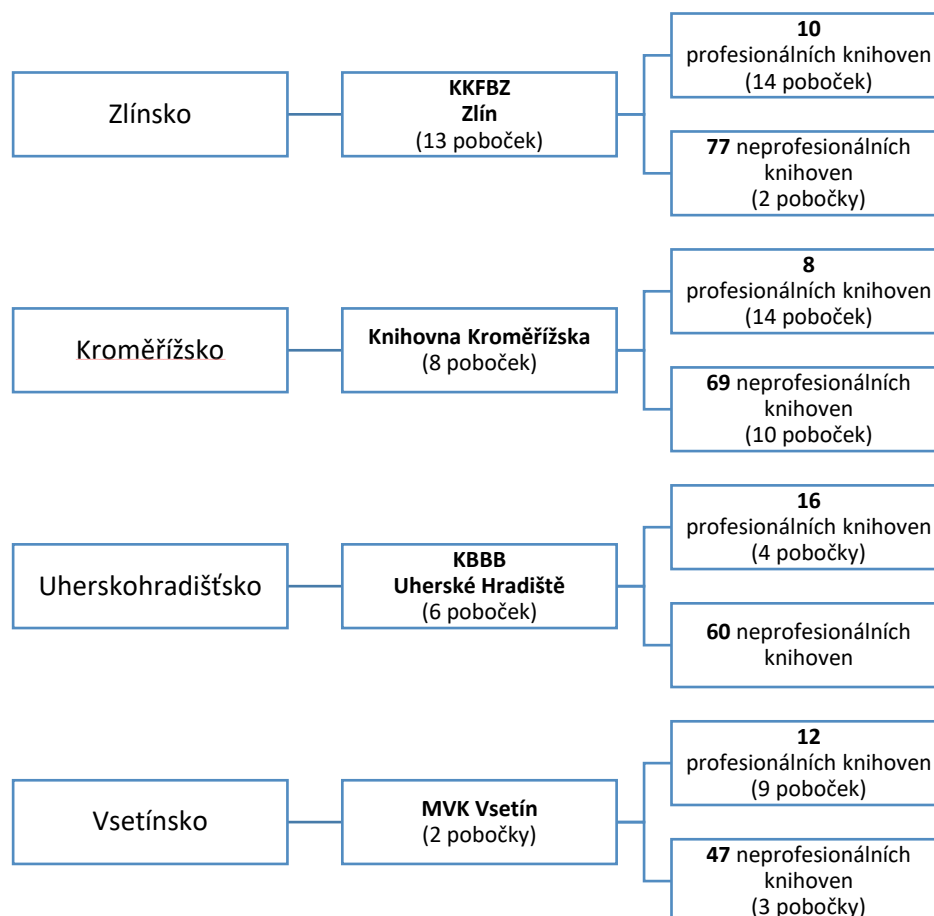
Dokumenty týkající se rozvoje kultury ve Zlínském kraji:

- [Koncepce rozvoje organizací Zlínského kraje v oblasti kultury pro období let 2015 až 2024](#)
- [Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030](#)
- [Koncepce rozvoje místní kultury Zlínského kraje na léta 2015–2024](#)

3 Analýza současného stavu poskytování regionálních funkcí v kraji

3.1 Sít' veřejných knihoven

Ve Zlínském kraji bylo v roce 2022 evidováno **388 základních knihoven**: 50 knihoven s profesionálními pracovníky s jejich 70 pobočkami (včetně KKFBZ), 253 základních knihoven s neprofesionálními pracovníky s jejich 15 pobočkami.

3.2 Výkon regionálních funkcí ve Zlínském kraji

V roce 2022 zajišťovaly výkon regionálních funkcí (dále RF) ve Zlínském kraji tři knihovny pověřené výkonem RF a krajská knihovna s celkovým počtem pracovních úvazků 17. Tak jako v minulých letech pověřila KKFBZ výkonem RF pro základní knihovny:

- pro okres Kroměříž Knihovnu Kroměřížska – příspěvkovou organizaci (KK),
- pro okres Uherské Hradiště Knihovnu Bedřicha Beneše Buchlovana, příspěvkovou organizaci (KBBB),
- pro okres Vsetín Masarykovu veřejnou knihovnu Vsetín (MVK).

Pro okres Zlín vykonávala RF KKFBZ. Krajská knihovna je spolu s pověřenými knihovnami garantem plnění cílů RF v kraji, jimiž jsou koordinace odborných knihovnických činností a cílená dělba práce,

zachování a rozvíjení vazeb mezi knihovnami v jednotlivých okresech i v rámci celého Zlínského kraje, vzájemné sdílení informačních zdrojů a služeb, udržení odborného standardu služeb a zajištění jejich dostupnosti, garance průběžné aktualizace knihovního fondu veřejných knihoven regionu, účelné využití vložených veřejných finančních prostředků a zajištění kvalifikačního růstu pracovníků knihoven.

Ve čtyřech okresech Zlínského kraje byl zajištěn výkon RF také spoluprací s provozovateli profesionálních knihoven. Ve smlouvách uzavřených s provozovateli profesionálních knihoven jsou vymezeny vybrané regionální funkce, které zajišťují jimi zřizované knihovny na základě objednávky knihovnických služeb pro neprofesionální knihovny. Jednalo se o tyto vybrané regionální funkce: zpracování statistiky, metodická a konzultační činnost, nákup a zpracování knihovních fondů zakoupených z prostředků obcí, pomoc při aktualizaci a revizi knihovních fondů, případně retrospektivní zápis knihovních fondů neprofesionálních knihoven do elektronických databází a pomoc při tvorbě nebo aktualizaci webových stránek knihoven.

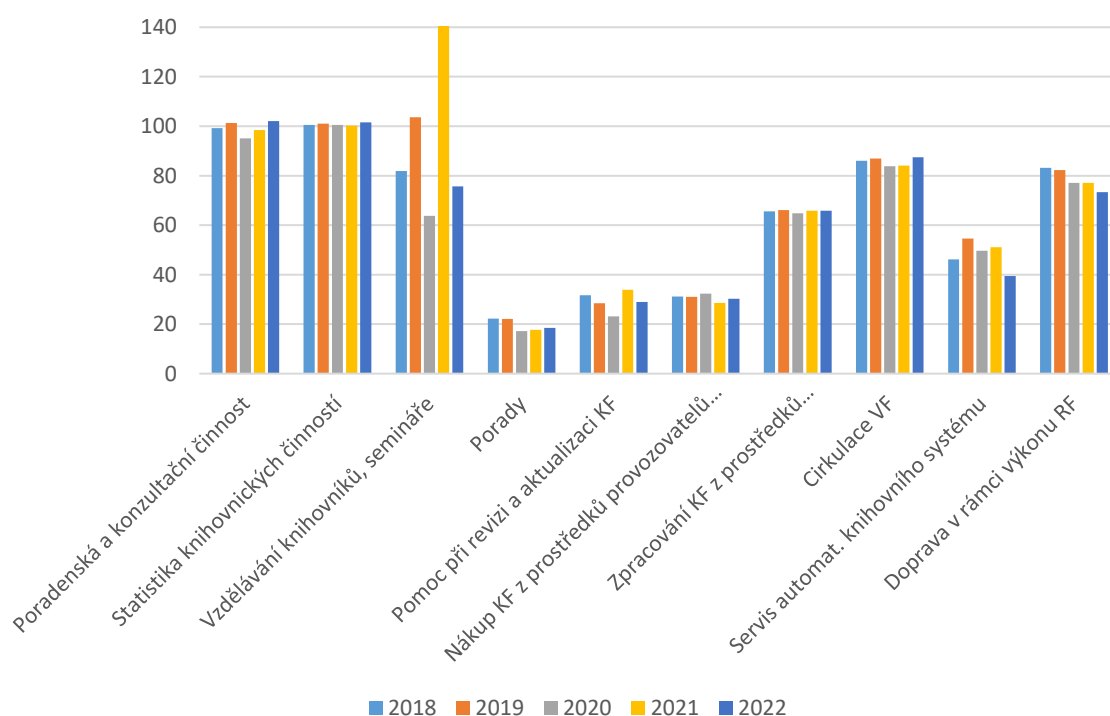
Systém regionálních funkcí knihoven ve Zlínském kraji

<i>Knihovna zajišťující výkon RF v kraji</i>	<i>Knihovny pověřené výkonem RF pro daný okres</i>	<i>Knihovny, které se na výkonu RF podílejí</i>
Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně	Knihovna Kroměřížska	Městská knihovna, Bystřice pod Hostýnem Městská knihovna Holešov Městská knihovna v Morkovicích
	Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana	Městská knihovna v Bojkovicích Místní knihovna Ostrožská Nová Ves
	Masarykova veřejná knihovna Vsetín	Obecní knihovna Horní Lideč Základní knihovna Jablůnka Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm Městská knihovna Valašské Meziříčí
	Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně	Městská knihovna v Brumově-Bylnici Městská knihovna Fryšták Městská knihovna Luhačovice Knihovna Boženy Benešové Napajedla Městská knihovna Otrokovice Městská knihovna Slavičín Městská knihovna ve Slušovicích Knihovna Štítná nad Vláří Městská knihovna Valašské Klobouky Městská knihovna Josefa Čižmáře Vízovice

Obsluhované knihovny využívají služeb pověřených a střediskových knihoven pravidelně. Největší zájem je o poradenství a zpracování statistiky. Knihovny také ve velké míře využívají vzdělávací akce organizované KKFBZ a pověřenými knihovnami. Ty v letech 2018 –2022 průměrně uspořádaly 28 akcí

v rámci regionálních funkcí knihoven ročně. V covidových letech se díky online formě kurzů ve větší míře vzdělávacích akcí účastnily knihovny z jiných krajů. Obsluhované knihovny také využívají výměnné soubory knih. Ročně je v kraji průměrně cirkulováno 1 000 výměnných souborů knih a dalších dokumentů. Míra využití ostatních služeb byla závislá na aktuálních potřebách a možnostech obsluhovaných knihoven.

Zájem obsluhovaných knihoven o jednotlivé regionální služby v procentech v letech 2018-2022

Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí v letech 2018–2022 je uveden v příloze č. 4.

4 Vyhodnocení plnění cílů Konceptu rozvoje regionálních funkcí ve Zlínském kraji v letech 2018–2022

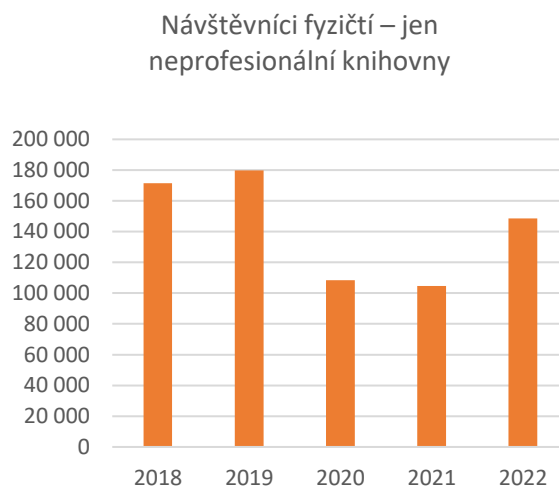
4.1 Splnění hlavního cíle

Prostřednictvím zkvalitňování výkonu regionálních funkcí knihovnam ve Zlínském kraji dlouhodobě zvyšovat podíl lidí, kteří knihovny využívají, a tím podpořit proces zvyšování čtenářské a informační gramotnosti, osobního rozvoje obyvatel kraje a jejich vzdělanostní úroveň.

Splnění hlavního cíle konceptu nelze zcela relevantně vyhodnotit, jelikož služby knihoven byly v dvou z pěti sledovaných let (roky 2020 a 2021) ovlivněny **uzavřením knihoven a výrazným omezením jejich služeb v důsledku pandemie Covid 19**. V letech 2020 a 2021 většina statistickým ukazatelů výrazně poklesla. V roce 2022 byl zaznamenán nárůst u většiny statistických ukazatelů oproti roku minulému.

Ukazatele sice ještě nedosáhly výkonů v roce 2019, nicméně trend je vzestupný zvláště u počtu registrovaných dětí, návštěvníků všech typů i počtu kulturních i vzdělávacích akcí v knihovnách.

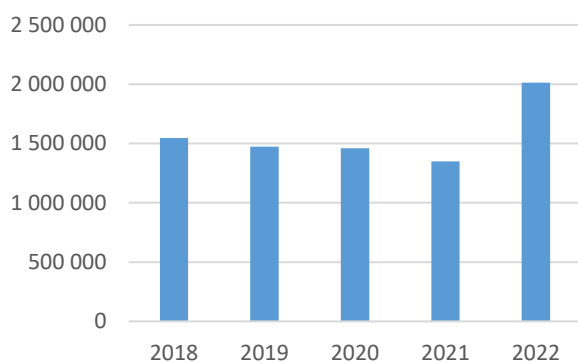
V letech 2018 a 2019 byly ukazatele návštěvnosti knihoven pozitivní. Rostly počty fyzických návštěvníků ve všech knihovnách kraje a v malých neprofesionálních knihovnách byla vykázána téměř srovnatelná čísla. Nemalou část těchto návštěvníků tvořili návštěvníci kulturních a vzdělávacích akcí knihoven. V roce 2022 došlo k výraznému nárůstu počtu návštěvníků knihoven.

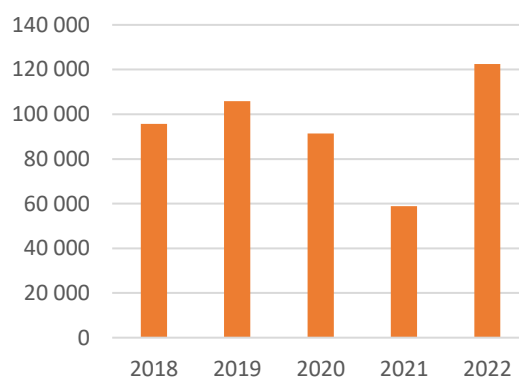
V neprofesionálních knihovnách, které jsou z programu RF především obsluhovány, měly vzestupnou tendenci **počty návštěvníků online služeb**, což je dáno především větší automatizací obecních knihoven kraje. Nejvýraznější navýšení tohoto ukazatele bylo zaznamenáno v roce 2022.

Návštěvníci on-line služeb –
veřejné knihovny kraje celkem

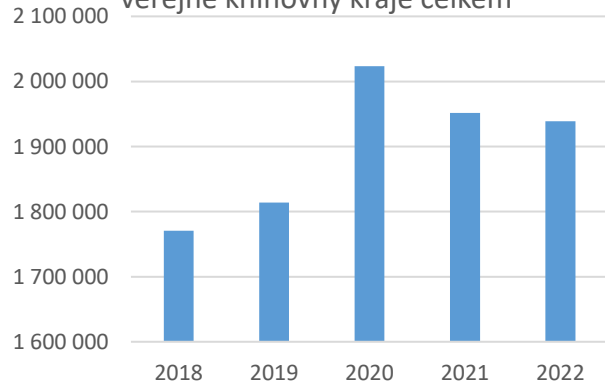

Návštěvníci on-line služeb - jen
neprofesionální knihovny

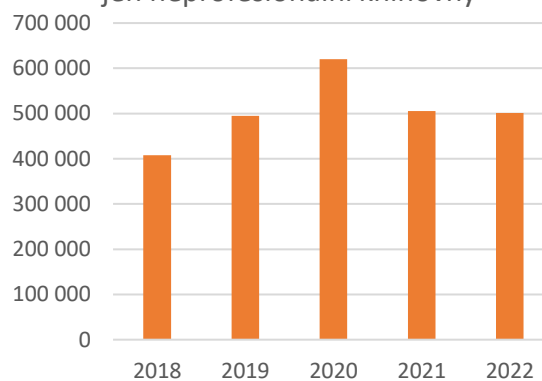

Výrazný nárůst z celkových návštěvníků online služeb tvořily **návštěvy webové stránky knihoven**.
V roce 2022 byl počet návštěv srovnatelný s předchozím rokem.

Počet návštěv webové stránky -
veřejné knihovny kraje celkem

Počet návštěv webové stránky –
jen neprofesionální knihovny

4.2 Plnění nejdůležitějších cílů

Usilovat o zlepšení obsahu a kvality knihovních fondů ve veřejných knihovnách.

Krajská i pověřené knihovny se soustředily na vysvětlování základních pravidel budování knihovního fondu v malých knihovnách při metodických návštěvách i v rámci vzdělávacích akcí pro knihovníky. Byl propagován Standard pro dobrý fond a především nutnost pravidelné aktualizace a obměny knihovního fondu (dále KF), vyřazování starých a nepotřebných dokumentů. Během let 2017–2019 došlo k větší aktualizaci KF v mnoha neprofesionálních knihovnách (dále NPK) kraje.

Vývoj přírůstků a úbytků v neprofesionálních knihovnách kraje

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Přírůstky KF	21 867	21 703	21 495	19 839	19 618	20 932
Úbytky KF	37 794	37 987	36 337	27 962	32 952	20 932

V rámci metodické práce bylo doporučováno budování regionálního fondu. Dary k zápisu do knihovního fondu byly konzultovány s metodickými odděleními nebo se střediskovou knihovnou. Většině NPK vypomáhal s fyzickým vyřazením metodik či pracovník střediskové knihovny.

Nabídka pravidelných výměnných souborů (dále VS) je doplněna tematickými soubory a soubory na přání – podrobně viz dílčí cíl dále v textu.

Systematicky se věnovat odbornému vzdělávání knihovníků a prostřednictvím metodické činnosti působit na kvalitní personální obsazení knihoven.

Odborné vzdělávání bývá součástí porad a seminářů, knihovnám jsou přeposílány nabídky vzdělávacích kurzů z krajské knihovny i z ostatních knihoven. Plnění standardu vzdělávání je každoročně sledováno. Novým knihovníkům je vždy poskytnuta instruktáž o službách knihovny. Je propagováno Knihovnické minimum, zvláště u nových knihovníků. V okrese Vsetín a Zlín se osvědčilo on-line vzdělávání, účast na vzdělávacích akcích byla větší.

Kromě okresních a krajských seminářů jsou pravidelně pořádány semináře knihoven paměťových institucí Zlínského kraje.

KKFBZ i pověřené knihovny mají pro knihovny na svých webových stránkách speciální sekce pro knihovny, které pravidelně aktualizují.

Personální obsazení knihoven je v kompetenci obcí. Vysvětlování a doporučování probíhá, k některým výběrovým řízením je přizvána metodička.

Podpora regionálních automatizovaných knihovnických systémů a zapojování do centrálních služeb a jejich propagace (např. Souborný katalog ČR, Portál Knihovny.cz).

Všechny profesionální knihovny kraje využívají automatizovaný knihovní systém a postupně přecházejí na vyšší verze – Tritius, Verbis 2.0. Z neprofesionálních knihoven jich využívá AKS 175, tj. 69 %.

Do portálu Knihovny.cz jsou k 31. 12. 2022 zapojeny tyto knihovny: Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně, Knihovna Kroměřížska, Městská knihovna Holešov, Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm, Masarykova veřejná knihovna Vsetín a Městská knihovna Valašské Meziříčí.

Pověřené knihovny a knihovny s počtem obyvatel nad 10 000 obyvatel přispívají do Souborného katalogu ČR.

Aktuální a funkční webové stránky v knihovnách (využití šablon, kontrola umístění všech informací podle standardu VKIS)

Metodičky kontrolují webové stránky NPK minimálně jednou ročně. Mnohdy také provádí administraci webů (Uherské Hradiště, Vsetín).

Knihovny stále nemají na svých webech všechny informace podle standardů VKIS. Na webových stránkách nejčastěji chybí údaje o zřizovateli, často není odkaz na web knihovny na webu obce, stále některé knihovny nemají na webu zmíněnu informaci o financování RF. Nejvíce se využívá šablona Webnode, dále „Hradecká šablona“, několik knihoven využívá stránky obce nebo jinou šablonu.

Většina knihoven má zabezpečenou komunikaci webového prohlížeče protokolem HTTPS.

Zlepšit využití on-line katalogů prostřednictvím propagace a vzdělávání knihovníků. Klást důraz na zkvalitnění on-line katalogů.

Online katalog má na svém webu 88 % NPK. Největší využití vykazují knihovny na Vsetínsku a Zlínsku – přes 400 vstupů na jednu knihovnu ročně. Přibližně v jedné pětině NPK není online katalog vůbec využíván.

Podpora místní regionální historie a tradic v knihovnách prostřednictvím pořádání kulturních a vzdělávacích akcí pro veřejnost zaměřených na regionální historii, regionální literaturu, průběžného doplňování a péče o regionální knihovní fond atd.

Knihovnám bylo a je doporučováno pořádat besedy pro veřejnost s regionální tematikou, setkání s regionálními autory nebo besedy s kronikáři. Populární jsou akce pro děti – poznávání okolí bydliště, kvízy a výtvarné soutěže na regionální témata. V krajské a pověřených knihovnách jsou témata k regionální literatuře zařazována na semináře nebo porady a jsou zmiňována při osobních jednáních s knihovníky. Do VS jsou také nakupovány knihy s regionální tematikou. Knihovny jsou upozorňovány, když vyjde regionální publikace, aby nakoupily do vlastního KF. Je doporučeno odebírat regionální tisk. Metodická oddělení poskytují podporu a pomoc při budování koutků regionální literatury v knihovnách. K informování o ediční činnosti slouží mimo jiné elektronická diskusní skupina Region ZK, která musela být kvůli zabezpečení přesunuta na platformu Google Groups.

Posilovat spolupráci knihoven s místními mateřskými a základními školami, poskytovat těmto knihovnám metodickou podporu a podporovat rané čtenářství.

Ve všech regionech probíhají náslechy besed pro děti (v pověřených nebo střediskových knihovnách). Možnosti spolupráce se školami jsou probírány i v rámci metodických návštěv.

Ukázkové besedy probíhají např. i v rámci prázdninového setkání knihovníků v KBBB. Jsou propagovány projekty Bookstart, Knížka pro prvňáčka, sdíleny tipy a doporučení pro práci s touto věkovou skupinou. V KKFBZ i v pověřených knihovnách jsou metody práce s dětskými čtenáři zařazovány do vzdělávacích akcí – např. seminář Čtenářské kluby a workshopy, (Nejen) dětský knihovník a dětský uživatel v průmyslu 4.0. Každoročně organizuje semináře s tematikou dětského čtenářství také [Klub dětských knihoven Zlínského kraje](#).

4.3 Vyhodnocení plnění cílů v návaznosti na standardy výkonu regionálních funkcí knihoven

Cíl: Zvýšit informovanost starostů a zástupců obcí

Poradenská a konzultační činnost v letech 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Počet poskytnutých konzultací	1 840	1 840	1877	1 996	1 817
Počet metodických návštěv	818	777	539	681	681

Zástupci obcí jsou informováni především prostřednictvím konzultací, nezastupitelnou roli hrají stále metodické návštěvy, které probíhají nejčastěji při zahájení nebo uzavírání revize, při rozvozech VS a zejména po volbách, kdy jsou noví starostové a starostky seznámeni s možnostmi pomoci v rámci RF. Metodičky se ve spolupráci s knihovnicemi střediskových knihoven snaží uskutečnit alespoň jednu metodickou návštěvu v každé knihovně ročně.

Komunikace se starosty probíhá také v rámci soutěže Vesnice roku. Krajská metodička vystoupila na semináři k Vesnici roku v roce 2018 ve Slavkově. Bohužel, kvůli pandemii soutěž Vesnice roku v letech 2020 a 2021 neprobíhala. Pravidelně jsou organizovány semináře pro knihovníky a také starosty obcí jednotlivých okresů.

Cíl: Zavést moderní technologie do knihoven

Knihovny jsou vedeny k podávání žádostí do dotačního programu VISK 3 a pokud požádají, metodická oddělení či IT pracovníci krajské a pověřených knihoven jim s vypracováním žádostí pomáhají.

Zbývají tři knihovny v obcích nad 500 obyvatel, které nemají online katalog.

Stále je nutné podporovat zavedení AKS (výpůjční modul) u knihoven v obcích nad 1 000 obyvatel. Knihovny postupně přecházejí na vyšší verze AKS, jejichž online katalogy mají responzivní design.

E-výpůjčky svým čtenářům nabízí 20 knihoven kraje – kromě krajské a pověřených knihoven knihovny těchto měst a obcí: Hulín, Morkovice, Bojkovice, Boršice, Kunovice, Valašské Meziříčí, Rožnov pod Radhoštěm, Zubří, Halenkov, Napajedla, Slavičín, Valašské Klobouky, Otrokovice, Brumov-Bylnice, Luhačovice a Halenkovice.

Cíl: Webové stránky knihoven a propagace aktivit knihoven

Krajská knihovna a pověřené knihovny podporují tvorbu webů malých knihoven pomocí šablon. KKFBZ vydala metodickou příručku [Tvorba a správa webových stránek malých knihoven ve Zlínském kraji](#) a toto téma je často na programu seminářů i porad.

Krajská knihovna a pověřené knihovny sledují aktivity knihoven v public relations, prezentují příklady dobré praxe na seminářích a poradách.

Cíl: Podpora místní regionální historie a tradic v knihovnách

Viz výše

Cíl: Posilovat spolupráci knihoven s místními mateřskými a základními školami – poskytovat těmto knihovnám metodickou podporu

Viz výše

Cíl: Sběr statistických údajů z činnosti pověřených a základních knihoven, jejich vyhodnocení, využití dat pro vyhodnocení standardu VKIS a získání zpětné vazby pro zlepšení poskytovaných služeb v rámci kraje

Probíhá každoroční vyhodnocení statistiky a plnění standardů VISK za celý kraj i v rámci jednotlivých okresů.

Výsledky jsou prezentovány na seminářích a poradách. Na statistické výsledky a plnění standardů jsou zřizovatelé i knihovníci upozorňováni při osobních setkáních se zřizovateli i knihovníky. V okrese Vsetín jsou informace za uzavřený rok zasílány zřizovatelům i všem knihovníkům. KKFBZ vydává statistickou ročenku Knihovny ZK, která obdrží všichni zřizovatelé knihoven.

V roce 2020 byla zajištěna metodická pomoc knihovnám při průzkumu spokojenosti uživatelů.

Cíl: Rozšířit a zefektivnit vytváření a cirkulaci výměnných souborů knih a dalších dokumentů v rámci regionu především pro malé obce

Ve všech okresech tvořila částka na nákup VS minimálně ve výši 15–20 % objemu dotace RF. Do VS jsou zařazovány i jiné typy dokumentů: audioknihy, Albi knížky a společenské hry. MVK Vsetín začala poskytovat výměnné soubory cizojazyčné literatury, ale nebyl větší zájem ze strany knihoven.

Kromě okresu Zlín se nepodařilo docílit větší spoluúčasti obcí na cirkulaci výměnných souborů. Knihovny jsou motivovány k obnově vlastního knihovního fondu.

Cíl: Zefektivnění těchto činností – pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

Díky automatizaci knihoven je revize KF, vykonávaná pomocí AKS, efektivní a rychlá. V okrese Uherské Hradiště je u revizí vyžadována přítomnost knihovníka či zaměstnance OÚ. V ostatních okresech je přítomnost knihovníků doporučována. Metodicky vytvářejí a dodržují plán revizí.

Cíl: Zefektivnění nákupu a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce

V okrese Kroměříž doporučují knihovníkům, aby písemnou formou požádali o rozpočet na knihy včas – dříve, než je uzavřen rozpočet obce. Tam, kde nebyly dány finance na KF, probíhají konzultace se starostou a je nabídnuto provedení nákupu.

Nákup a zpracování knih je pro knihovny regionu Uherské Hradiště centralizovaný. Nákup je prováděn každou středu z ukázky. Knihovníkům je nabídnuta možnost buď se nákupu účastnit, nebo výběr ovlivňovat osobně, mailem či telefonem.

Většině malých knihoven na Vsetínsku nakupují střediskové knihovnice, případně nakupují společně s knihovnicí nebo knihovníkem.

V okrese Zlín si většina obecních knihoven nakupuje nový fond sama, jen asi pro 15–20 knihoven ročně zajišťuje nákup středisková knihovna.

Některé profesionální knihovny využívají pro nákup knih akviziční portál.

Cíl: Pro obsluhované knihovny s AKS efektivně zajišťovat jeho odborný servis

Servis systému Tritius pro všechny REKS knihovny zajišťuje dodavatelská firma (Kroměříž, Uherské Hradiště). Pro 11 profesionálních knihoven okrese Uherské Hradiště je správa AKS Clavius zajišťována IT pracovníkem KBBB.

V okresech Vsetín a Zlín je využíván AKS od firmy Kp-sys. Především v okrese Vsetín je využíváno několik verzí a úrovní AKS, což není ideální a dlouhodobě udržitelné. Pro okres Zlín řeší servis AKS pracovník krajské knihovny a pro okres Vsetín pracovník MVK Vsetín.

Cíl: Pravidelná medializace nejlepších knihoven a knihovníků, oceňování knihoven a obcí na seminářích, prezentace příkladů dobré praxe

Každoročně se uskutečňuje ocenění knihovníků a knihoven Zlínského kraje, na kterém spolupracuje kraj s KKFBZ i pověřenými knihovnami. V rámci seminářů a porad tyto knihovny prezentují svou činnost a své aktivity a pravidelně jsou také představovány zrekonstruované a dobře fungující knihovny.

MVK Vsetín oceňuje knihovníky okresu Vsetín každý rok na semináři pro starosty a knihovníky okresu.

Prezentace činnosti knihoven probíhá na webových stránkách knihoven, sociálních sítích (především Facebooku), v tisku (např. časopis Čtenář, Bulletin SKIP, Zvuk Zlínského kraje) a v ročence Knihovny Zlínského kraje.

Cíl: Podpora spolupráce knihoven, výměny názorů, poznatků a zkušeností z oblasti knihovnictví

Výhody členství SKIP jsou prezentovány v rámci porad a setkání. Ve Zlínském kraji je kolektivními členy SKIP 69 knihoven. Cíl, aby minimálně všechny profesionální knihovny kraje byly členy SKIP, je splněn jen částečně. Chybí osm profesionálních knihoven, které nejsou členy SKIP. Všechny profesionální knihovny okresů Uherské Hradiště a Vsetín jsou členy SKIP.

Sdružení knihoven ČR, ve kterém je dlouhodobou členkou KKFBZ, se rozšířilo o MVK Vsetín, Městskou knihovnu Rožnov pod Radhoštěm a Valašské Meziříčí.

5 SWOT analýza regionálních funkcí knihoven ve Zlínském kraji se zaměřením na knihovny v obcích

SWOT analýza byla zpracována během workshopu zástupců krajské a pověřených knihoven kraje. Jednotlivé položky této analýzy jsou seřazeny podle počtu bodů, které jim byly účastníky workshopu přiděleny.

KLADY 12 – Nabídka celoživotního vzdělávání knihovníků (existence vzdělávacích center a PC učeben) 11 – Metodická práce v KKFBZ a v pověřených knihovnách 9 – Kvalitní výměnné soubory pro menší knihovny (2–3 výměnné soubory knih ročně téměř do každé knihovny, jejich cirkulace, rozšiřující nabídka titulů, nabídka různých druhů dokumentů) 6 – Komunikace se zřizovateli, prezentace příkladů dobré praxe 3 – Dobře fungující střediskové knihovny	ZÁPORY 10 – Zastaralost AKS v některých knihovnách (žádný upgrade) 10 – Nedostatečná informovanost veřejnosti o službách knihoven (špatný marketing a webové stránky některých malých knihoven) 7 – Zastaralý vlastní knihovní fond v některých knihovnách (knihovny neplní standard doporučené částky na nákup knihovního fondu nebo pravidelně nevyřazují opotřebené a zastaralé dokumenty) 2 – Meziknihovní výpůjční služba – někteří knihovníci o službě neví a nenabízí ji
PŘÍLEŽITOSTI 12 – Komunikace s nově zvolenými starosty/zřizovateli knihoven (metodiků a ředitelů PK) 6 – Možnost využívání dotačních programů 5 – Zlepšování vzhledu knihoven 5 – Zavádění nových služeb (půjčování e-knih, Albi knížek, společenských her, zpřístupnění děl nedostupných na trhu (DNNT), zapojení do CPK apod.) 4 – Různorodá činnost knihoven – nové aktivity v knihovnách 4 – Využití Koncepce rozvoje knihoven v ČR na léta 2021–2027	HROZBY 15 – Nedostatečné financování RF 8 – Nízká kvalifikace pracovníků profesionálních knihoven 7 – Organizační změny/ztráta samostatnosti knihoven 6 – Chybějící komunikace knihovníků a starostů 4 – Růst cen knih a energií 3 – Pokles zájmu o tradiční služby (v souvislosti s pandemií Covid příp. v budoucnu s jinou pandemií)

Ze SWOT analýzy vyplynula **čtyři strategická témata**: vzdělávání, metodická práce, knihovní fond a marketing.

6 Vize

Díky výkonu regionálních funkcí mají knihovny Zlínského kraje optimální podmínky pro poskytování svých služeb, využívají moderní a bezbariérové prostory. Pracovníci knihoven jsou kvalifikovaní a pravidelně se vzdělávají. Knihovny neslouží jen jako půjčovny knih, ale fungují také jako místa pro setkávání a kulturní, vzdělávací a komunitní centra obcí.

7 Strategická témata a cíle krajské koncepce rozvoje regionálních funkcí v letech 2023–2027

Krajská knihovna i knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí knihoven pro zajištění rovnoměrného výkonu regionálních funkcí plní standard jednotlivých druhů služeb, jimiž jsou regionální funkce naplňovány.¹ Standard zahrnuje tyto služby:

1. Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozborů
2. Statistika knihovnických činností
3. Vzdělávání knihovníků, semináře a porady
4. Tvorba výměnných knihovnických fondů, jejich cirkulace a distribuce, správa, revize a aktualizace
5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovnických fondů

¹ [Metodický pokyn MK ČR k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území ČR](#)

6. Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele knihovny (obce) a jejich distribuce
7. Podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit
8. Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

Plnění výše uvedených standardů je zohledněno ve strategických tématech této koncepce pro léta 2023–2027.

Téma VZDĚLÁVÁNÍ

Hlavní cíl 1: Odborně vzdělání knihovníci

Vzdělávání knihovníků je jedním ze standardů výkonu regionálních funkcí knihoven. Krajská knihovna vytváří plán profesního vzdělání, využívá dotačních příležitostí a ve spolupráci s pověřenými knihovnami koordinuje vzdělávací aktivity v rámci kraje. V Koncepci celoživotního vzdělávání knihovníků je kladen důraz na odborné knihovnické vzdělání pracovníků knihoven. Všichni pracovníci na pozicích odborných knihovníků v profesionálních knihovnách, kteří nemají odborné knihovnické vzdělání, by si měli odbornou knihovnickou kvalifikaci doplnit. Toho lze dosáhnout několika cestami: studiem oborové školy, samostudiem či různými kurzy s prokázáním certifikátem NSK nebo delší než desetiletou praxí na konkrétní pozici. Výběr způsobu je záležitostí dohody konkrétního zaměstnance a zaměstnavatele.² V rámci výkonu regionálních funkcí knihoven se zaměříme na průběžné vzdělávání, inovační kurzy pro knihovníky a vzdělávání pracovníků obecních knihoven.

² [Koncepce celoživotního vzdělávání knihovníků](#)

Dílčí cíle:

Cíl		Odpovědnost	Termín	Finance
1.1.	Všichni pracovníci profesionálních knihoven by měli každoročně splnit standard 48 hodin vzdělávání. Připravit odpovídající nabídku, motivovat knihovny ke splnění standardu a následně standard vyhodnocovat.	KKFBZ a pověřené knihovny	každoročně	Rozpočet RF
1.2.	Vytvořit e-learningový kurz knihovnického minima pro malé obecní knihovny.	KKFBZ	2023	MK ČR (program VISK 1)
1.3.	Noví pracovníci neprofesionálních knihoven a pracovníci těchto knihoven, kteří jsou v knihovně více než 10 let, by měli absolvovat kurz knihovnického minima (kurz v KKFBZ nebo e-learning). Novým pracovníkům neprofesionálních knihoven doporučovat primárně kurz v KKFBZ. Cíl – minimálně 60 % z celkového počtu knihovníků neprofesionálních knihoven bude absolvovat kurz knihovnického minima.	KKFBZ a pověřené knihovny	2023–2024 zmasování stavu, 2027 vyhodnocení	Rozpočet RF
1.4.	KKFBZ bude pokračovat v pořádání kurzů v rámci dotace MK ČR VISK 2.	KKFBZ	každoročně	MK ČR (program VISK 2)
1.5.	Připravit, propagovat a realizovat projekt z NPO na vzdělávání pracovníků kultury v letech 2023 a 2024.	KKFBZ a pověřené knihovny	2023 a 2024	NPO

Téma: METODICKÁ PRÁCE

Hlavní cíl 2: Starostové a zřizovatelé knihoven mají aktuální informace o své knihovně a trendech rozvoje knihovnictví

Metodičky a metodici krajské knihovny, pověřených knihoven a pracovníci střediskových knihoven poskytují odborné konzultace a rady, včetně metodických návštěv, a to ze všech oblastí knihovnické a informační činnosti a oblastí souvisejících s poskytováním veřejných knihovnických a informačních služeb, provozováním knihovny a nezbytných podpůrných činností. Praktická pomoc při řešení odborných problémů (především knihovnám malých obcí) je součástí jejich práce.³ Důležitá je komunikace přímo se zřizovatelem nebo provozovatelem knihoven. Také význam automatizace a zavádění nových technologií je třeba knihovníkům menších knihoven neustále připomínat. V kontinuitě s celostátní koncepcí rozvoje knihoven je třeba klást důraz na komunitní aktivity knihoven, pro které by knihovny měly mít odpovídající prostorové a personální vybavení.

Dílčí cíle:

Cíl		Odpovědnost	Termín	Finance
2.1.	Uskutečnit minimálně jednu metodickou návštěvu u všech starostů v daném okrese.	KKFBZ a pověřené knihovny, případně střediskové knihovny	2023–2027	Rozpočet RF
2.2.	Uspořádat krajský seminář pro starosty a knihovníky – organizace ve spolupráci se Zlínským krajem.	KKFBZ	2025 nebo 2026	Rozpočet RF
2.3.	Prezentovat příklady dobré praxe v knihovnách na některé z větších akcí Zlínského kraje pro starosty obcí.	KKFBZ a pověřené knihovny	průběžně	Rozpočet RF
2.4.	Zpracovat analýzu AKS v knihovnách kraje. Na základě analýzy knihovnám cíleně doporučovat aktualizace software a přechod na vyšší verze AKS.	KKFBZ a pověřené knihovny	2023 – analýza 2027 – vyhodnocení	Rozpočet RF
2.5.	Podpořit zapojení městských a dalších větších knihoven do centrálního portálu Knihovny.cz. Do roku 2027 zapojit minimálně 10 nových knihoven do portálu Knihovny.cz (města nad 5 000 obyvatel).	KKFBZ a pověřené knihovny	Propagace a školení průběžně, vyhodnocení 2027	Rozpočet RF

³ [Metodický pokyn MK ČR k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území ČR](#)

Téma: KNIHOVNÍ FOND

Hlavní cíl 3: V knihovnách je aktuální a pravidelně doplňovaný knihovní fond

Tradičním úkolem knihoven je uchování a zpřístupnění knihovních fondů. Krajská a pověřené knihovny přispívají k zajištění kvalitních, aktuálních a odborně zpracovaných knihovních fondů v obsluhovaných knihovnách kraje, vytvářejí výměnné soubory knih a jiných dokumentů. Knihovny jsou také místem rozvoje regionální identity, propagují regionální historii a kulturu formou kulturních, vzdělávacích a komunitních akcí a seznamují veřejnost s osobnostmi regionu.⁴

⁴ [Konceptce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030](#)

Dílčí cíle:

	Cíl	Odpovědnost	Termín	Finance
3.1.	V rámci metodické činnosti KKFBZ a PK upozorňovat knihovny na nutnost doplňování regionální literatury v obecních knihovnách. Doporučovat, aby v každé knihovně byl vyčleněn a viditelně označen prostor pro regionální literaturu.	KKFBZ a pověřené knihovny	průběžně	Rozpočet RF
3.2.	Snížit počet knihoven, které nenakupují vlastní knihovní fond (indikátor – náklad na KF není 0). Počet knihoven s nulovými náklady na KF v roce 2021 byl 25, v roce 2022 KF nenakupovalo 20 knihoven. Zaměřit se na knihovny, které knihovní fond neaktualizují.	KKFBZ a pověřené knihovny, střediskové knihovny	Každoročně vyhodnocení v rámci statistiky	Rozpočet RF
3.3.	Udržet současnou míru aktualizace knihovního fondu ⁵ v knihovnách (za rok 2022 bylo ve statistice RF vykázáno 162 686 aktualizovaných k. j.).	KKFBZ a pověřené knihovny, střediskové knihovny	Sledováno každoročně, vyhodnocení z průměrného počtu 2023–2027	Rozpočet RF
3.4.	Do emailové konference REGION ZK pravidelně zasílat informace o novinkách regionální literatury.	KKFBZ, pověřené knihovny, střediskové knihovny	Průběžně	Rozpočet KKFBZ
3.5.	Zasadit se o to, aby byl navýšen počet knihoven, které splňují standard nákupu a obnovy KF. ⁶ Za rok 2021 splnilo standard obnovy KF 106 knihoven, standard nákladů na KF splnilo 84 knihoven.	KKFBZ a pověřené knihovny, střediskové knihovny	Sledováno každoročně, vyhodnocení v roce 2027	Rozpočet RF

⁵ Aktualizace KF – vyřazování obsahově zastaralých, opotřebovaných či poškozených knih. Pravidelná aktualizace probíhá minimálně ve tříletých cyklech – viz [Standard pro dobrý knihovní fond: metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu doplňování a aktualizace knihovního fondu pro knihovny zřizované a/nebo provozované obcemi na území České republiky](#). V rámci této služby knihovny vykazují také čištění knih, opravy obalů a značení.

⁶ [Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu doplňování a aktualizace knihovního fondu pro knihovny zřizované a/nebo provozované obcemi na území České republiky](#)

Téma: MARKETING

Hlavní cíl 4: Díky zapojení rozmanitých informačních kanálů a moderních nástrojů bude činnost knihoven více propagována

Zvláště knihovny v malých obcích často nedostatečně vysvětlují svou úlohu v měnící se společnosti. Na celorepublikové úrovni je organizováno několik kampaní a akcí, do kterých by se mohly více zapojovat i menší knihovny (Knížka pro prvňáčka, Noc s Andersenem, Bookstart – S knížkou do života, Týden knihoven, Den pro dětskou apod.). Svou činnost i nabídku dokumentů by knihovny měly lépe propagovat nejen s využitím tradičních médií (Zpravodaje obcí, místní rozhlas apod.), ale také webových stránek a sociálních sítí.

Dílčí cíle:

	Cíl	Odpovědnost	Termín	Finance
4.1.	Doporučit jednotnou infografiku pro prezentaci statistických výsledků a služeb knihoven v rámci Zlínského kraje knihoven. Vytvořit šablonu, do které si knihovníci si statistická data sami doplní.	KKFBZ a pověřené knihovny	2023–2024	Rozpočet RF
4.2.	Vytvářet videa oceněných knihoven se zaměřením na zrekonstruované interiéry knihoven a případně na akce pro veřejnost v knihovnách. Video sdílet na sociálních sítích. Každý rok vytvořit 4 videa.	KKFBZ a pověřené knihovny	Průběžně	Rozpočet RF
4.3.	Poskytnout inspiraci, co psát do obecního zpravodaje, prezentovat náměty a příklady dobré praxe na seminářích, dát do e-learningového kurzu knihovnického minima, případně realizovat samostatný kurz.	KKFBZ a pověřené knihovny	Průběžně	Rozpočet RF
4.4.	Uskutečnit seminář se zaměřením na téma marketingu pro menší knihovny.	KKFBZ	2023–2024	Rozpočet RF, NPO nebo SKIP

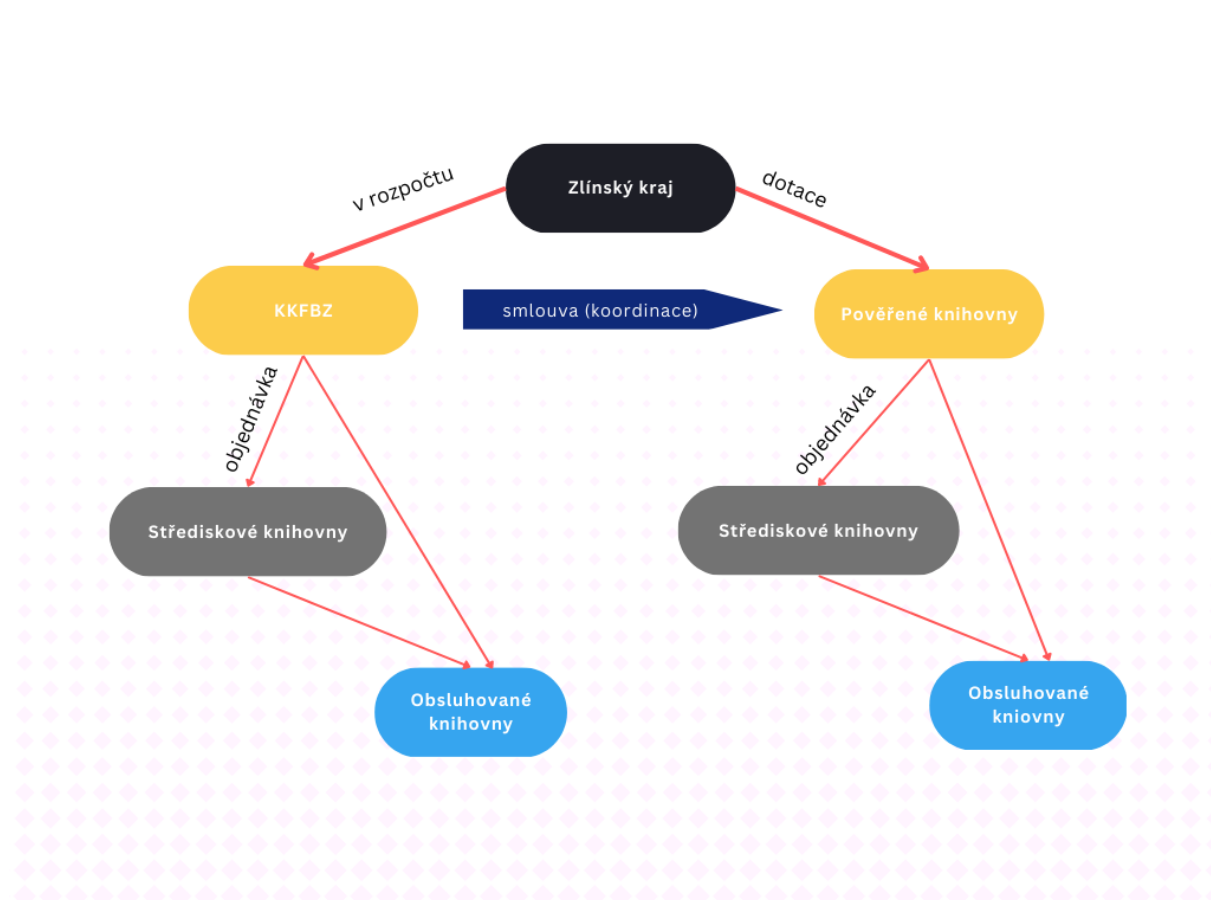
8 Finanční zajištění regionálních funkcí (zdroje k realizaci)

8.1 Program pro podporu regionálních funkcí knihoven

Podle § 11 odst. 3 knihovního zákona je povinností kraje zajišťovat plnění regionálních funkcí a jejich koordinaci z peněžních prostředků svého rozpočtu. Náklady na regionální funkce jsou hrazeny z neinvestičních účelových dotací poskytovaných Zlínským krajem knihovnám v Kroměříži, Uherském Hradišti a Vsetíně na základě jejich žádostí a z rozpočtu KKFBZ.

Rozpočet na krajskou funkci KKFBZ a její služby základním knihovnám regionu Zlín a dotace pro jednotlivé pověřené knihovny vychází z Metodického pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu RF a jejich koordinaci na území ČR. Provozovatelům pověřených knihoven jsou finanční prostředky poskytnuty na činnosti vymezené ve smlouvách o přenesení regionálních funkcí.

Schéma financování regionálních funkcí knihoven

Při návrhu rozdělování dotace pověřeným knihovnám vychází KKFBZ z klíče definovaného v tomto metodickém pokynu (55 % dotace rozděleno podle počtu obyvatel, 45 % podle počtu základních knihoven). KKFBZ po projednání s odborem kultury a památkové péče Krajského úřadu Zlínského kraje a s pověřenými knihovnami každoročně předloží krajskému úřadu návrh výše finanční částky pro zajištění výkonu regionálních funkcí ve Zlínském kraji v následujícím roce jako podklad pro zpracování rozpočtu a stanovení výše dotace pověřeným knihovnám. Při zpracování návrhu bude přihlédnuto k potřebným nákladům na zajištění výkonu regionálních funkcí v roce a k předpokládané výši inflace a mzdovým předpisům tak, aby byla úroveň poskytovaných služeb zachována nebo zvýšena. KKFBZ a

pověřené knihovny budou nadále s vybranými profesionálními knihovnami uzavírat smlouvy o poskytování služeb v rámci regionálních funkcí obsluhovaným základním knihovnám, jejichž rozsah je přesně specifikován v objednávce služeb. Poskytnuté regionální funkce budou jako služby vykázány podle zpracované metodiky a proplaceny provozovatelům knihoven fakturou v hodinové sazbě, která zahrnuje veškeré náklady spojené se zajištěním požadované služby a je každoročně na základě kalkulace stanovena metodickým pokynem KKFBZ.

Pověřené knihovny se při čerpání finanční dotace na výkon regionálních funkcí budou řídit zpracovaným rozpočtem. Případné změny nad 10 000 Kč ve stanoveném rozpočtu projednají předem s KKFBZ, a to nejpozději do 31. října příslušného roku.

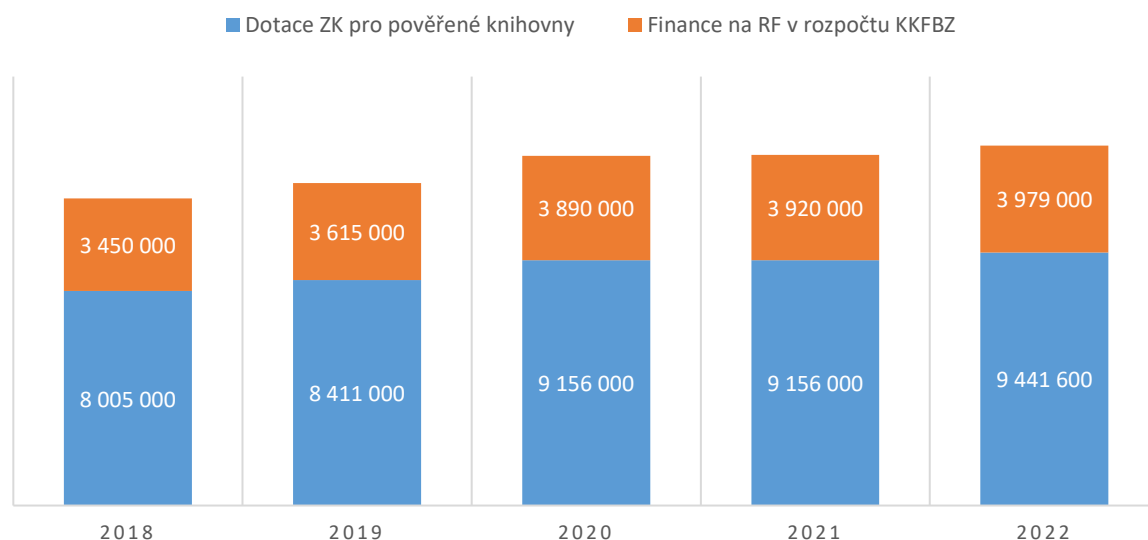
Zlínský kraj po projednání a schválení rozpočtu a stanovení výše dotací pověřeným knihovnám uzavře s pověřenými knihovnami Smlouvu o poskytnutí účelové dotace z rozpočtu Zlínského kraje. Dotace může být poskytnuta na úhradu neinvestičních nákladů.

Zlínský kraj poskytne účelovou dotaci pověřeným knihovnám v termínech uvedených ve Smlouvě o poskytnutí účelové dotace z rozpočtu Zlínského kraje. KKFBZ obdrží částku na zajištění výkonu regionálních funkcí jako součást příspěvku zřizovatele.

Finanční prostředky na výkon regionálních funkcí ve Zlínském kraji v letech 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Dotace ZK pro pověřené knihovny	8 005 000	8 411 000	9 156 000	9 156 000	9 156 000
Finance na RF celkem (včetně KKFBZ)	11 455 000	12 026 000	13 046 000	13 076 000	13 091 000

Dotace na regionální funkce v letech 2018–2022 v Kč

Výše dotace Zlínského kraje na výkon regionálních funkcí knihoven by měla zabezpečit rovnoměrný a plynulý rozvoj RF ve všech oblastech veřejných a informačních služeb. Rozpočtový výhled kraje by měl počítat se zvýšením nákladů na poskytnuté služby.

8.2 Rozvojové programy MK ČR a SKIP

KKFBZ a pověřené knihovny budou v co největší míře využívat a propagovat mezi knihovnami dotační programy MK ČR k podpoře rozvoje knihoven, především program **VISK** a **Knihovna 21. století**. Metodici budou pomáhat s vypracováním žádostí a budou tuto činnost koordinovat. Rovněž budou propagovány grantové programy jiných organizací (např. SKIP).

8.3 Národní plán obnovy

Ministerstvo kultury ČR, 4.5 Rozvoj kulturního a kreativního sektoru, 4.5.1 Statut umělce/umělkyně

KKFBZ připraví projekt na vzdělávání pracovníků kultury ze Zlínského kraje z Národního plánu obnovy. Cílem je rozšíření kompetencí těchto pracovníků. Program není určen na podporu či zvýšení odborného vzdělávání Kurzů se budou moci účastnit jak knihovníci a knihovnice z veřejných i vysokoškolských knihoven tak obecně pracovníci v kultuře ze Zlínského kraje. Předpokládáme, že by kurzy mohly probíhat nejen ve Zlíně, ale také v případě velkého zájmu v Kroměříži, Uherském Hradišti nebo ve Vsetíně.

8.4 IROP – Integrovaný regionální operační program

Knihovny menších měst a obcí mohou pro rekonstrukce svých prostor využít program IROP:

- **5.1 Komunitně vedený místní rozvoj pro MAS**

Prioritní oblast Rekonstrukce a vybavení obecních profesionálních knihoven

Profesionální knihovny zřízené obcí do 25 000 obyvatel

Zaměření:

- výstavba, rekonstrukce knihoven
- návštěvnické a technické zázemí
- zařízení pro digitalizaci a aplikační software
- technické vybavení knihoven
- Výše projektu cca 5 mil. Kč

- **Připravovaná výzva: Kultura – CLLD (Komunitně vedený místní rozvoj)**

Podporované aktivity: Rekonstrukce a vybavení obecních profesionálních knihoven

8.5 Nové projekty (dotační tituly)

Oba níže uvedené projekty lze realizovat za předpokladu vytvoření účelové dotace Zlínského kraje případně získání podpory z jiných dotačních programů.

1. Podpora prarodinných aktivit ve spolupráci s projektem S knížkou do života / Bookstart ČR realizovaným knihovnami v kraji

Lze realizovat za předpokladu vytvoření účelové dotace Zlínského kraje.

Projekt je zaměřen na vzdělávací, sociální, citový, kulturní a kreativní rozvoj dítěte v rodině již od jeho narození, na budování rodinných vazeb prostřednictvím společného čtení a návazných aktivit. Zároveň je zaměřen na rodiče, které má dovést k pochopení významu čtenářských dovedností pro rozvoj dítěte a jeho budoucnosti, poradit, jak to dělat správně, nabídnout podpůrné služby a společná setkání v knihovnách, orientovat rodiče v nabídce kvalitní literatury pro děti.

Forma

Předání motivačních setů pro rodiče s dětmi 0–3 roky s první knížkou (např. vítání občánků), následně předání motivačních setů pro rodiče s dětmi 3–5 let, společná setkání či kluby v knihovnách – program pro rodiče a děti 0–3 a 3–6 s možností přizvání externích lektorů pro vzdělávání rodičů v různých oblastech týkajících se komplexního rozvoje dítěte a budování rodinných vztahů.

Knihovny nabízejí bezbariérové, přátelské místo, kde rodiny mohou společně trávit čas a rozvíjet se. Program pro děti je zaměřen na rozvoj řady dovedností za pomoci didaktických pomůcek, hraček a společných aktivit. Střídá se společné čtení a povídání, aktivity pohybové a výtvarné či hudební.

2. Modernizace interiérů a technického vybavení obecních knihoven Zlínského kraje.

Dotace na podporu modernizace interiérů a technického vybavení obecních knihoven Zlínského kraje.

V současné době ve Zlínském kraji funguje Program na podporu obnovy venkova, kde lze v rámci priority 1.3 získat dotaci na rekonstrukce knihoven. Součástí dotace není vybavení knihoven nábytkem ani technikou.

Nový dotační program by mohl podpořit modernizace interiérů obecních knihoven Zlínského kraje.

Na základě podkladů z pověřených knihoven Zlínského kraje
zpracovala Ing. Jana Tomancová, 15. 3. 2023

Příloha 1 Vymezení základních pojmů

Regionální funkce (RF)

jsou funkce, v jejichž rámci krajská knihovna a další jí pověřené knihovny poskytují základním knihovnám v kraji především poradenské, vzdělávací a koordinační služby, budují výměnné fondy a zapůjčují výměnné soubory knihovních dokumentů a vykonávají další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb.⁷

Krajská knihovna

je součástí systému knihoven vykonávající koordinační, odborné, informační, vzdělávací, analytické, výzkumné, metodické a poradenské činnosti, v jejichž rámci též spolupracuje s Národní knihovnou při zpracování národní bibliografie a při zpracování souborného katalogu. Zpracovává a zpřístupňuje regionální informační databáze a zabezpečuje koordinaci krajského bibliografického systému, je krajským centrem meziknihovních služeb, spolupracuje s knihovnami v kraji při zavádění nových technologií v oblasti zajištění veřejných knihovnických a informačních služeb. Krajská knihovna plní a koordinuje plnění regionálních funkcí vybraných základních knihoven v kraji.⁸

Pověřená knihovna

je základní knihovna, zapsaná v evidenci Ministerstva kultury, která na základě smlouvy uzavřené s krajskou knihovnou plní regionální funkce v rozsahu a na území smlouvou vymezeném. Součástí této smlouvy je jmenovitý seznam obsluhovaných knihoven. Funkci pověřené knihovny může plnit také krajská knihovna..⁹

Středisková knihovna

je základní knihovna, která obsluhuje knihovny v regionu na základě objednávky služeb od pověřené nebo krajské knihovny (tj. vykonává vybrané služby v rámci regionálních funkcí knihoven).

Obsluhovaná knihovna

je základní knihovna, která uzavřela s pověřenou či krajskou knihovnou písemnou smlouvu o poskytování služeb, na základě které se stává příjemcem regionálních funkcí.⁹

Základní knihovna

je knihovna s univerzálním knihovním fondem nebo se specializovaným knihovním fondem zřízená obcí nebo jiným subjektem, je součástí systému knihoven, vykonává informační, kulturní a vzdělávací činnosti.⁹

Profesionální knihovna

je základní knihovna provozovaná příslušným orgánem obce s pracovním úvazkem knihovníka vyšším než 15 hodin týdně.⁹

⁷ Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, § 2

⁸ Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, § 11.

⁹ [Metodický pokyn MK ČR k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území ČR](#)

Neprofesionální knihovna

je základní knihovna provozovaná příslušným orgánem obce s pracovním úvazkem knihovníka do 15 hodin týdně.⁹

Výměnný fond

je účelově budovaný knihovní fond, který je formou výměnných souborů zapůjčován obsluhovaným knihovnám. Zahrnuje knihovní fond budovaný z finančních prostředků kraje na regionální funkci, popřípadě z finančních prostředků, které za tímto účelem krajské knihovně a pověřeným knihovnám poskytují provozovatelé (obce), a z jiných zdrojů (dary apod.). Výměnný fond zahrnuje většinou nejnovější literaturu, která vhodně doplňuje aktuální fond nebo ho v některých případech nahrazuje.

Příloha 2 – Standard pro výkon regionálních funkcí knihoven

Pro zajištění rovnoměrného výkonu regionálních funkcí v systému knihoven¹⁰ se stanoví standard jednotlivých druhů služeb, jimiž jsou regionální funkce naplňovány. Standard upravuje kvalitativní a kvantitativní parametry výkonu těchto služeb. Při jeho aplikaci se přihlíží ke konkrétním podmínkám a specifikům jednotlivých krajů a jejich regionů. Standard představuje soubor nároků na způsob a úroveň poskytování služeb, jimiž jsou naplňovány regionální funkce krajskými a pověřenými knihovnami:

1. Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor
2. Statistika knihovnických činností
3. Vzdělávání knihovníků, semináře a porady
4. Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce, správa, revize a aktualizace
5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů
6. Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele knihovny (obce) a jejich distribuce
7. Podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit
8. Servis automatizovaného knihovního systému využívaného pro výkon regionálních funkcí

1. Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor

Název služby	Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor
Strategický cíl	Podpora zajištění všestranné kvality a rozvoje knihovnických a informačních služeb v knihovnách kraje
Charakteristika činnosti	Poskytování odborných konzultací, rad a referencí, včetně metodických návštěv, a to ze všech oblastí knihovnické a informační činnosti a oblastí souvisejících s poskytováním veřejných knihovnických a informačních služeb, provozováním knihovny a nezbytných podpůrných činností.

¹⁰ Pokud je použit termín „knihovna“, vztahuje se toto označení na všechny knihovny evidované u Ministerstva kultury podle zákona č. 257/2001 Sb.

	Praktická pomoc při řešení odborných problémů (především knihovnám malých obcí). Například • podpora při zpracování rozvojové strategie knihovny, • zaškolování knihovníků (knihovnické činnosti, služby uživatelům, práce s automatizovaným knihovním systémem), • metodická pomoc při budování knihovních a informačních fondů, využívání meziknihovních služeb, souborných katalogů a elektronických zdrojů, • metodická pomoc při zavádění ICT (např. antivirové a kancelářské programy), • metodická pomoc s tvorbou webové stránky knihovny, • metodická pomoc při zpracování projektů předkládaných do výběrových dotačních řízení, • metodická pomoc knihovnám zapojeným do soutěže Vesnice roku, • metodická pomoc při zpracování plánů, rozborů, koncepcí knihoven, • metodická pomoc při řešení problematiky právní, ekonomicko-hospodářské, provozní, • konzultace k výstavbě, rekonstrukci a vybavení knihovny ve spolupráci s Metodickým centrem pro výstavbu a rekonstrukci knihoven Moravské zemské knihovny v Brně¹¹, • podpora informovanosti veřejnosti a zřizovatelů o dění v obsluhovaných knihovnách.
Poskytovatel služby	Krajská knihovna, pověřené knihovny
Okruh příjemců	Knihovny na území kraje, jejich zřizovatelé
Periodicita	Průběžně, metodická návštěva zpravidla 1 – 2x ročně v každé obsluhované knihovně provozované obcí v kraji
Termíny	Dle plánu i aktuální potřeby
Poznámky	Jednou z forem poradenské a konzultační služby v rámci výkonu regionálních funkcí je webová stránka určená obsluhovaným knihovnám a také vydávání zpravodaje. Aktivně jsou využívány všechny formy elektronické komunikace. Podobu výkazu o metodické návštěvě stanoví krajská knihovna.

¹¹ <https://mcvrk.mzk.cz/>

2. Statistika a hodnocení činnosti knihoven

Název služby	Statistika knihovnických činností
Strategický cíl	Včasné, úplné a přesné shromáždění statistických údajů o činnosti obsluhovaných knihoven v kraji, jejich zpracování, vyhodnocení a využívání výsledků, hodnocení činnosti knihoven
Charakteristika činnosti	• Metodická i praktická pomoc obsluhovaným knihovnám v kraji při zpracování statistických výkazů, sběr dat ze zpravodajských jednotek (základních knihoven), kontrola dat a jejich zpracování (uložení, sumarizace, analýza a další vyhodnocení), využívání výsledků. • Vyhodnocování Standardu veřejných knihovnických informačních služeb (dále VKIS), konzultace k benchmarkingu knihoven, pomoc s uskutečněním průzkumů spokojenosti uživatelů • Zpracování výroční zprávy včetně výkazů výkonu a financování regionálních funkcí za příslušný region • Každoroční aktualizace údajů v Adresáři knihoven spravovaném NK ČR
Poskytovatel služby	Krajská knihovna, pověřené knihovny
Okruh příjemců	Obsluhované knihovny v kraji, pověřené knihovny, krajská knihovna, zřizovatelé uvedených knihoven, NIPOS – Národní a poradenské středisko pro kulturu, Národní knihovna ČR, Ministerstvo kultury
Periodicita	1x ročně v termínu daném zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, v platném znění, ¹² zpracování výkazů, využití průběžně
Termíny	leden, únor, březen – zpracování výkazů a sumářů, využití průběžně
Poznámka	V návaznosti na vyhodnocování standardu VKIS se doporučuje realizovat i ocenění nejlepších knihoven nebo knihovníků v rámci kraje.

¹² ČESKO. Zákon č. 89/1995 Sb. o státní statistické službě. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 19, 1995. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-89>

3. Vzdělávání knihovníků, semináře, porady

Název služby	Vzdělávání knihovníků, semináře a porady
Strategický cíl	Zajištění celoživotního vzdělávání knihovníků a jejich informovanosti o aktuálním vývoji oboru jako podmínky dalšího rozvoje knihoven, vzájemné spolupráce a koordinace knihoven
Charakteristika činnosti	Vzdělávací akce, koordinační porady
Poskytovatel služby	Krajská knihovna, pověřené knihovny
Okruh příjemců	Pracovníci knihoven na území kraje
Periodicita	2x ročně porady ředitelů/pracovníků pověřených knihoven 1x ročně porady knihovníků profesionálních obsluhovaných knihoven 1x ročně porady, příp. semináře knihovníků neprofesionálních obsluhovaných knihoven Další vzdělávací akce (semináře, školení aj.) zajišťující nabídku odborného vzdělávání v rozsahu 48 hodin všem knihovníkům profesionálních a v rozsahu 8 hodin všem knihovníkům neprofesionálních knihoven v kraji Objem vzdělávacích akcí pro pracovníky specializovaných knihoven není specifikován
Termíny	Dle plánu vzdělávání stanoveného krajskou a pověřenou knihovnou s využitím nabídky institucí poskytujících vzdělávání knihovníků
Poznámka	Krajská knihovna v návaznosti na celostátní koncepci vytvoří plán zabezpečení profesního vzdělání a ve spolupráci s pověřenými knihovnami koordinuje vzdělávací aktivity v rámci kraje.

4. Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce, správa, revize a aktualizace

Název služby	Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce, správa, revize a aktualizace
Strategický cíl	Zajištění kvalitních, aktuálních a odborně zpracovaných knihovních fondů a jejich efektivní využití v obsluhovaných knihovnách kraje
Charakteristika činnosti	Akvizice, katalogizace a technická úprava výměnného fondu, tvorba souborů, jejich distribuce do knihoven, evidence pohybu výměnného fondu, aktualizace a vyřazování výměnných fondů
Poskytovatel služby	Krajská knihovna, pověřené knihovny
Okruh příjemců	Obsluhované knihovny, které o tuto službu požádají

Periodicita	Minimálně 2x ročně 1 soubor s minimálně 60 svazky, resp. 120 svazků ročně
Termín	Průběžně
Poznámky	Výměnný fond je dílčím knihovním fondem knihovny, která výměnný fond vytváří. Výměnný fond podléhá režimu evidence, revize a vyřazování knihovního fondu podle § 16 a § 17 knihovního zákona. Výměnný fond je možné v rámci aktualizace fondu obsluhovaných knihoven trvale deponovat v obsluhované knihovně.

5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

Název služby	Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů
Strategický cíl	Zajištění revize a aktualizace knihovních fondů v obsluhovaných knihovnách v kraji podle vyhlášky č. 88/2002 Sb., k provedení zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve lhůtách podle § 16 knihovního zákona.
Charakteristika činnosti	Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů v obsluhovaných knihovnách, tj. při fyzické revizi, obsahové prověrce, dohledávkách, opravách, aktualizaci knihovního katalogu a dalších evidencí, zpracování protokolů o výsledku revize
Poskytovatel služby	Krajská knihovna, pověřené knihovny
Okruh příjemců	Neprofesionální knihovny a knihovny s pracovním úvazkem nejvýše 1,0 v kraji, případně další knihovny, které o tuto službu požádají
Periodicita	1x za 5 let
Termíny	Dle plánu revizí pro obsluhovaný region (revize řádné i mimořádné), pouze u knihoven evidovaných Ministerstvem kultury podle knihovního zákona.
Poznámka	V rámci automatizace obsluhovaných knihoven a nasazování regionálních knihovních systémů se doporučuje směřovat k přechodu na automatizované vykonávání revizí v rámci kraje.

6. Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele knihovny (obce) a jejich distribuce

Název služby	Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele knihovny (obce) a jejich distribuce
Strategický cíl	Zajištění kvalitní akvizice a zpracování knihovních fondů Motivace ke zvyšování objemu doplňování knihovních fondů a/nebo k zajištění finanční spoluúčasti provozovatelů knihoven (obcí) při tvorbě výměnných knihovních fondů
Charakteristika činnosti	Akvizice, profilace, katalogizace a technická úprava knihovního fondu, jeho distribuce do knihoven, provádění odpisů
Poskytovatel služby	Krajská knihovna, pověřené knihovny
Okruh příjemců	Obsluhované knihovny regionu, na základě uzavřené smlouvy
Periodicita	Dodávání zpracovaných knihovních fondů pověřenou knihovnou dle uzavřené smlouvy
Termíny	Průběžně
Poznámky	Komplexní nákup a zpracování knihovních fondů jsou realizovány na základě smluvních vztahů s provozovateli knihoven (obcemi).

7. Podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit

Název služby	Metodická podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit
Strategický cíl	Podpora transformace knihoven na informační, vzdělávací, kulturní a komunitní centra obcí
Charakteristika činnosti	Metodická, případně praktická pomoc při pořádání vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit, které přispívají k rozvoji společenského a kulturního života v obci Podpora spolupráce se školami, spolky a dalšími subjekty v místě Ukázky moderních vzdělávacích aktivit, prezentace příkladů dobré praxe v pověřené knihovně
Poskytovatel služby	Krajská knihovna, pověřené knihovny
Okruh příjemců	Obsluhované knihovny regionu
Periodicita	Podle potřeby na základě smlouvy/na vyžádání
Termíny	Průběžně

Poznámky	Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihovny jsou ovlivněny místem, ve kterém knihovna působí. Cílem je rozvoj společenského a kulturního zázemí obyvatel obce, podpora místní společnosti napříč všemi věkovými kategoriemi, posílení spolupráce a solidarity. Knihovna spolupracuje s ostatními organizacemi a skupinami v místě. Forma práce vhodná pro využití dobrovolníků.
----------	--

8. Servis automatizovaného knihovního systému (AKS)

Název služby	Servis AKS využívaného pro výkon regionálních funkcí
Strategický cíl	Zajištění servisních služeb pro obsluhované knihovny kraje, zvýšení racionalizace jejich služeb nebo provoz regionálního automatizovaného kooperačního systému (RAKS)
Charakteristika činnosti	Zajištění servisních služeb AKS v částech, které jsou využívány k plnění regionálních funkcí (katalogizace, revize knihovních fondů a automatizované agendy výměnných souborů včetně provozu regionálního automatizovaného knihovního systému) Zaškolení pracovníků při práci s příslušnými moduly Roční údržba, případně upgrade Metodická a praktická pomoc při zavádění RAKS
Poskytovatel služby	Krajská knihovna, pověřené knihovny
Okruh příjemců	Pověřené i obsluhované knihovny na území kraje, na základě uzavřené smlouvy
Periodicita	Průběžně
Termíny	Dle plánu a aktuální potřeby
Jiná měřítka	Servis lze poskytnout pouze knihovnám používajícím AKS, který splňuje knihovnické a technické parametry, které stanoví pověřená knihovna.
Poznámka	Základní servisní služby knihovnického software mohou být poskytovány na základě smluvních vztahů.

Příloha 3 Seznam použitých zkratk

AKS	automatizovaný knihovnický systém
ICT	informační a komunikační technologie
KBBB	Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana, příspěvková organizace
KF	knihovní fond
KKFBZ	Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně, příspěvková organizace
MAS	Místní akční skupina
MK ČR	Ministerstvo kultury České republiky
MVK	Masarykova veřejná knihovna Vsetín
NPO	Národní plán obnovy
PK	pověřená knihovna
RF	regionální funkce
SDRUK	Sdružení knihoven ČR
SKIP	Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR
VF	výměnný fond
VISK	dotační program MK ČR Veřejné informační služby knihoven
VKIS	veřejné knihovnické a informační služby
ZK	Zlínský kraj